

Koepel Gepensioneerden inzake gesloten fondsen en het Voorstel Wet Toekomst Pensioenen

Gesloten fondsen willen ook de mogelijkheid van invaren in het nieuwe stelsel hebben. In het Voorstel Wet Toekomst Pensioenen (verder “Wetsvoorstel”) lijkt dat (vrijwel) onmogelijk. Daarmee lijkt ook de mogelijkheid tot indexatie van de pensioenen voor de meeste gesloten fondsen in het algemeen feitelijk onmogelijk.

Samenvatting en conclusie

- In de Memorie van Toelichting op het Wetsvoorstel wordt gesteld dat er in het FTK geen knelpunten bij gesloten fondsen zijn, maar die zijn er zeker. Immers, in het huidige FTK is indexatie van de pensioenuitkeringen in het algemeen feitelijk onmogelijk, terwijl die mogelijkheid na invaren wel gaat bestaan.
- Er ontstaan steeds meer gesloten fondsen.
- Het is doorgaans in het belang van gesloten fondsen om te kunnen invaren in het nieuwe systeem. Maar bij gesloten fondsen ontbreken sociale partners die als enigen zo’n besluit kunnen nemen. BO en VO kunnen die rol bij gesloten fondsen overnemen.
- Ex-werkgevers van gesloten fondsen zullen doorgaans niet aan boord (kunnen) komen om de keuze voor invaren in het nieuwe systeem mogelijk te maken voor gesloten fondsen.
- Gesloten fondsen moeten net als open fondsen kunnen invaren in het nieuwe systeem: gelijke monniken, gelijke kappen. Een kleine aanpassing van het Wetsvoorstel is daarvoor noodzakelijk. De Koepel biedt daartoe zijn diensten aan.

1. Wat is het knelpunt in het Wetsvoorstel voor gesloten pensioenfondsen?

Een gesloten fonds is een pensioenfonds waar geen premie wordt ingelegd, dit in tegenstelling tot actieve bedrijfstak-, beroeps- en ondernemingspensioenfondsen (OPF), waar wel pensioenopbouw plaatsvindt. Bij gesloten fondsen bestaat de populatie uitsluitend uit gepensioneerden en slapers. Slapers zijn die deelnemers, die nog geen aanspraak hebben op een pensioenuitkering, maar voor wie wel premie is ingelegd totdat het fonds gesloten werd.

In de Memorie van Toelichting van het Wetsvoorstel wordt op p. 52 wordt vermeld: “Uit evaluaties van het huidige financieel toetsingskader zijn geen knelpunten gesignaleerd voor gesloten fondsen” Dit is echter onjuist: immers, onder het huidige Financieel Toetsings Kader (FTK) blijft de indexatie in het algemeen zwaar achter bij de loonontwikkeling, terwijl naar verwachting na het invaren de mogelijkheden tot indexatie groter zijn. Ook zijn er in het geval van invaren meer mogelijkheden tot het evenwichtig uitdelen van de zogenaamde buffer.

2. Er ontstaan steeds meer gesloten fondsen

Steeds minder werkgevers willen nog een “eigen” pensioenfonds. Daardoor ontstaan er steeds meer gesloten fondsen.

Die desinteresse van werkgevers is te verklaren:

- werkgevers willen af van hun OPF omdat een mogelijk tekort op hun balans drukt als gevolg van IFRS-regels.
- werknemers willen meer persoonlijke keuzes voor hun pensioenopbouw, veelal in een nieuwe structuur, zoals ook de wetgever beoogt met het Wetsvoorstel. Werkgevers hebben er geen behoefte aan dat ook nog te regelen.
- de regels voor een zelfstandig OPF worden steeds onoverzichtelijker en ingewikkelder. Een mogelijke overgang naar een nieuw wettelijk systeem wordt als complex, tijdrovend en kostbaar gezien.

- OPF 's hebben inmiddels een door de overheid gefaciliteerd systeem van Algemene Pensioen Fondsen (APF) ter beschikking om een OPF te accommoderen. Veel OPF'en hebben inmiddels voor de overgang naar een eigen kring binnen een APF gekozen.

Het aantal gesloten fondsen is al met al ondertussen gegroeid en zal daarom verder groeien en naar verwachting mogelijk de helft van alle overblijvende ondernemingspensioenfondsen gaan vormen.

3. Gesloten fondsen kunnen in het Wetsvoorstel niet invaren in het nieuwe systeem

In de brief van de Minister van Sociale Zaken Werkgelegenheid van 10 juli 2020 aan de Tweede Kamer¹ stelt de minister dat gesloten fondsen kunnen kiezen om de aanspraken om te zetten naar het nieuwe pensioen contract. De Minister geeft niet aan wie daar daartoe dan zou kunnen besluiten.

In het Wetsvoorstel is het besluit tot invaren voorbehouden aan sociale partners. Bij gesloten fondsen zijn er geen sociale partners (meer) en kan zo'n besluit dus niet genomen worden. Als de Minister in zijn brief zou bedoelen dat de (ex-) werkgever zo'n besluit zou kunnen in samenspraak met vakbeweging of OR: sommige werkgevers zullen daar inderdaad toe bereid zijn. Naar onze mening is het echter meer waarschijnlijk, dat zij de werkgeversrol niet weer op zich zouden willen. Immers: werkgevers wilden nu juist in het algemeen af van (zorgen rond) hun OPF. Voorts zou de werkgever dan bereid moeten zijn een transitieplan op te stellen. Hiermee zijn kosten gemoeid. Ook bestaat er dan risico op juridische claims en procedures ingeval er bij een groep deelnemers weerstand is tegen invaren. Een werkgever die op afstand staat van een gesloten fonds, zal in het algemeen weinig gemotiveerd zijn om de kosten en genoemde risico's op zich te nemen. Daar komt bij dat er ook veel gesloten fondsen zijn, waarvan de werkgevers in juridische zin niet meer bestaan en/of zich in het buitenland bevinden.

4. Gelijke behandeling gesloten en open fondsen

Om open en gesloten fondsen gelijk te behandelen, en daarmee hun deelnemers (gepensioneerden en slapers), moet het ook voor gesloten fondsen mogelijk worden om in te varen in het nieuwe systeem: *gelijke monniken, gelijke kappen*. Het ligt voor de hand dat bij de gesloten fondsen het Verantwoordings- of Belanghebbenden Orgaan (VO, BO) de rol van sociale partners overneemt ten aanzien van de besluitvorming tot invaren.

We merken op dat er in VO's en BO's de benodigde vertegenwoordiging, kennis en kunde aanwezig is om de evenwichtige belangenvertegenwoordiging en belangenafweging te doen plaats vinden; met name BO-leden zijn immers tegenwoordig opgeleid in de pensioenmaterie en getoetst door De Nederlandse Bank (DNB). Bedoelde deskundigheid is er natuurlijk ook bij de APF's waar veel gesloten fondsen zijn ondergebracht.

In dezen is ook van belang dat in het Wetsvoorstel de Verenigingen van Gepensioneerden hoorrecht hebben. Voorts signaleren we dat ook DNB bij een dergelijk besluit "over de schouders meekijkt".

5. Aanpassing Wetsvoorstel

Om de geschetste gelijke behandeling voor gesloten fondsen mogelijk te maken, lijkt slechts zeer beperkte aanpassing van het Wetsvoorstel voldoende. De Koepel is gaarne bereid bij de formulering daarvan te assisteren.

Utrecht, november 2021

¹ Brief d.d. 10.07.2020 "Beantwoording vragen over de uitwerking van het pensioenakkoord", nrs 33 en 34